

YMPÄRISTÖMINISTERIÖLLE

ASIA Luonnonsuojelualueiden perustaminen Länsi-Lappiin, uusi lausuntopyyntö

Dnro VN/963/2018

Lausuja Outokumpu Chrome Oy Kemin kaivos

Johdanto

Ympäristöministeriö on varannut tilaisuuden antaa lausunto asetusluonnoksista, jotka koskevat luonnonsuojelualueiden perustamista Lapin maakuntaan, pääasiassa Länsi-Lapin ja eräille Itä-Lapin alueille. Outokumpu Chrome Oy Kemin kaivos uudistaa aikaisemmalla lausuntokierroksella vuonna 2019 antamansa lausunnon ja täydentää sitä tässä asiakirjassa lausutun mukaisesti.

Lausunto

Valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus perustaa Länsi-Lapin alueella sijaitsevista, valtion hallinnassa olevista valtakunnallisiin suojeluohjelmiin tai Natura 2000 -verkostoon kuuluvista sekä eräistä muista valtionmailla luonnonsuojelutarkoituksiin varatuista alueista luonnonsuojelualueita. Kuten jo aiemmin annetussa Kemin kaivoksen launnossa on todettu, sijaitsee Kemin kaivos suunniteltujen luonnonsuojelualueiden Elijärvenviian ja Kirvesaapa välittömässä läheisyydessä. Lisäksi Outokumpu Chrome Oy:llä on voimassa oleva malminetsintälupa (Tunniste ML2021:0010, Tukes 692/10.02.05/2021), joka osittain sijoittuu suunnitelluille Elijärvenviian ja Kirvesaavan suojelualueille.

Maa- ja metsätalousministeriön Valtakunnallinen soidensuojelun perusohjelma on tehty vuosina 1979 ja 1981. Kemin kaivoksen näkemyksen mukaan asian valmistelussa ei ole riittävästi arvioitu yli 40 vuotta vanhan perusohjelman ajanmukaisuutta. Elijärvenviian suojelualueita määritettäessä suojelualueen raja-alue ulottui jopa Kemin kaivoksen kaivosalueeseen (Kaivosrekisterinumero: KL2016:0004-01) kuuluvan sivukivialueen päälle. Rajausta on sittemmin muutettu, mikä osoittaa, että aikoinaan tehty soidensuojeluohjelman valmistelukaan ei ole perustunut ajantasaiseen tietoon. Alueella on ollut tunnetut kromivarat ja kaivostoimintaa jo vuodesta 1968 lähtien eli paljon ennen soidensuojeluohjelman perustamista.

Kemin kaivos näkee edelleen vakavana puutteena koko luonnonsuojeluasetuksen osalta SOVA-arvioinnin puuttumisen. Vaikutusarvioinnin puuttumisen myötä suojeluasetukseen ei ole tehty esimerkiksi alueellisten tai taloudellisten erityistarpeiden huomioimista eikä yhteensovittamista eri toimialojen välillä. Kemin kaivoksen vuonna 2022 valmistuneen Ympäristövaikutusten arviointiselvityksen (YVA) mukaan kaivoksen aluetaloudelliset ja siten yhteiskunnalliset myönteiset vaikutukset ovat merkittäviä. Kemin kaivoksen toiminta on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaista, sillä kaivostoiminta edistää ja tukee seutukunnan vahvuuksien hyödyntämistä sekä luo edellytyksiä elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi.

Luonnonsuojelulain (9/2023, LSL, voimassa 1.6.2023 alkaen) 49 § mukaisesti luonnonsuojelualueilla on kiellettyä vahingoittaa maa- ja kallioperää tai vaikuttaa epäedullisesti mm. eliölajien säilymiseen taikka alueen perustamistarkoitukseen. Etenkin Elijärvenviian osalta alueeseen rajautuvat sekä välittömässä

14.4.2023

lähisyydessä olevat kaivostoiminta sekä muiden toimijoiden maa- ja kiviainesten louhintatoiminnot ovat todennäköisesti jo vaikuttaneet alueen luonnontilaan ja alkuperäisiin suojeluarvoihin. Kaivostoiminnan seurauksena maanpinta- ja pohjavesivaikutukset näkyvät Elijärven avolouhoksen ja Elijärvenviian välisellä alueella. Pohjaveden pinta on lähtenyt laskuun Elijärvenviian lähisyydessä olevassa tarkkailupisteessä. Kemin kaivoksen YVA-selvityksen mukaan kaivostoiminta tulee seuraavien vuosikymmenten aikana vaikuttamaan Elijärvenviian reuna-alueille muun muassa pohjavesipinnan alenemana. Näin ollen kaivostoiminta, joka on ollut alueella jo ennen soidensuojelun perusohjelman tekemistä, tulee vaikuttamaan soidensuojelun tärkeimpänä suojelutavoitteena olevaan soiden luonnollisen vesitalouden säilyttämistavoitteeseen. Lisäksi kaivostoiminnasta voi aiheutua Elijärvenviian sekä Kirvesaavan suunnitelluille suojelualueille melu- ja pölyvaikutuksia.

Kirvesaavan luonnonsuojelualueen osalta alueen Natura-status takaa riittävän suojelutason. Natura-arvion yhteydessä on määritetty alueen suojeluperusteet ja -tavoitteet. Valtioneuvoston 5.12.2018 tekemässä päätöksessä koskien Natura 2000 -verkoston täydentämisestä ja Natura-alueiden luonnontieteellisten tietojen päivittämistä ei ole nähty tarvetta Kirvesaavan Natura-alueen laajentamiselle, joten siihenkin perustuen tämänhetkisen suojelutaso on riittävä. Kuten edellä mainittu, Kirvesaavan suunnitellun suojelualueen laajentaminen kaivoksen allasalueen välittömään lähisyyteen tulee altistamaan suunnitellun suojelualueen melu- ja pölyvaikutuksille.

Kemin kaivos on EU-alueen ainoa kromikaivos, ja kromi on Euroopan unionin mukaan taloudellisesti erittäin merkittävä metalli. Yhdessä ferrokromitehtaan kanssa Kemin kaivos mahdollistaa ruostumattoman teräksen valmistamisen Tornion terästehtaalla, ja sen toiminta tulee jatkumaan vielä vuosikymmenien ajan. Tornion terästehtaiden toiminta on Suomen ja EU-alueen huoltovarmuutta tukevaa tuotantoa. Kemin kaivoksen häiriötön toiminta on huoltovarmuuden lisäksi merkittävä työllistävä tekijä ja Meri-Lapin kuntien elinvoimaisuuden tukija.

Kemin kaivoksen häiriöttömän toiminnan turvaamiseksi ensisijaisesti vastustamme Elijärvenviian luonnonsuojelualueen perustamista ja Kirvesaavan luonnonsuojelualueen laajentamista. Toissijaisesti vaadimme luonnonsuojelualueiden perustamisasetusten rauhoitussäännöksiin poikkeusta siten, että kaivostoimintaa voidaan jatkaa häiriöttä pitkälle tulevaisuuteen perustuen LSL 55 § 3 momentin mukaiseen oikeuteen, joka Kemin kaivoksen tapauksessa koskee oikeutta harjoittaa kaivostoimintaa ja joka on aloitettu alueella vuosikymmeniä ennen rauhoitusmääräysten voimaantuloa. Kemin kaivoksen toiminta on yleisen edun kannalta erittäin tärkeää toimintaa eikä sen toteuttamiseksi ole muuta vaihtoehtoa. Mikäli luonnonsuojelualueet tulevat voimaan nyt esitetyn Valtioneuvoston asetuksen mukaisesti, tarkoittaa se Kemin kaivoksen tapauksessa LSL 62 § mukaisen prosessin aloittamista luonnonsuojelualueen lakkauttamiseksi kokonaan tai osittaisesti tai rauhoitussääntöjen lieventämiseksi.

Keminmaa, 14.4.2023

Tom Söderman

Kaivoksen johtaja

Outokumpu Chrome Oy